

Participatieverslag

‘Klimaatrobuuste Inrichting Hagenbeek’

Documentkenmerken	
Projectnaam	Klimaatrobuuste Inrichting Hagenbeek
Projectleider	5.1.2e
Projectnummer	808220
Documentnaam	Participatieverslag
Versie	Versie 1.1
Status	Definitief concept

Inhoudsopgave

PARTICIPATIEVERSLAG	1
'KLIMAATROBUUSTE INRICHTING HAGENBEEK'	1
INLEIDING	3
PROJECTINFORMATIE	3
ALGEMEEN	3
PROJECTDOELSTELLINGEN	4
BEOOGDE MAATREGELEN	5
EFFECTEN	6
REKENING HOUDEND MET DE BELANGEN	7
BESCHRIJVING PARTICIPATIE	8
OVERZICHT VAN DE GEORGANISEERDE PARTICIPATIE	8
INDIVIDUELE KEUKENTAFELGESPREKKEN	8
INFORMATIEBIJENKOMSTEN	10
NIEUWSBRIEVEN	10
WEBSITE	10
CONCLUSIE EN VERVOLG	11

Inleiding

De Omgevingswet eist van initiatiefnemers dat zij zelf zorgdragen voor participatie van belanghebbende in de totstandkoming van het beoogde inrichtingsplan. Dit document geeft weer hoe Waterschap Rijn en IJssel de participatie in het project heeft georganiseerd. Daarmee kan het bevoegd gezag, de gemeente Lochem, beoordelen dat aan de wettelijke eisen is voldaan.

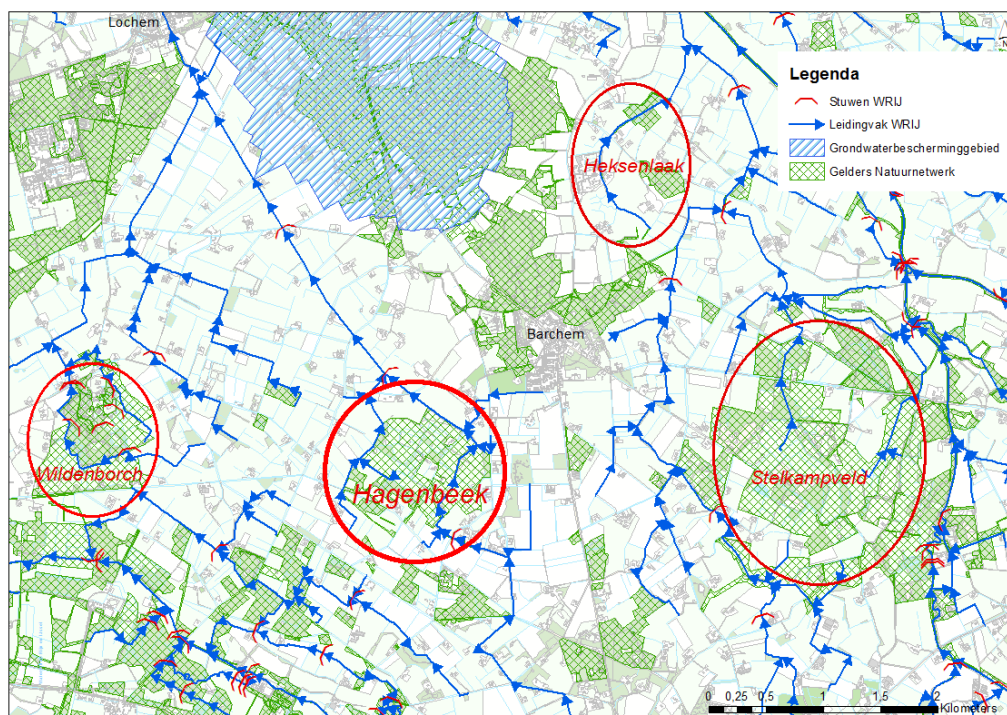
Projectinformatie

Algemeen

In de Samenwerkingsovereenkomst (SOK 2021-2026) hebben provincie Gelderland (verder te noemen als provincie) en Waterschap Rijn en IJssel (verder te noemen als het waterschap) afspraken opgenomen voor de uitvoering van klimaatrobuuste herstelmaatregelen van het natuurgebied Hagenbeek in de gemeente Lochem. In figuur 1 is de ligging van het projectgebied te zien. De provincie heeft in dat kader het waterschap gevraagd om watermaatregelen te treffen ten gunste van de natuur. Het reservaat Hagenbeek is in 2008 afgerond tot een forse eenheid natte schraallanden. De totale oppervlakte van het bestaande natuurterrein Hagenbeek is ordegrootte 50 hectare. De natuurontwikkeling Hagenbeek mag één van de grotere successen van het natuurbeleid in de Achterhoek genoemd worden.

Het natuurgebied wordt omringd door landbouwgronden. De agrariërs hebben in de extreem droge jaren vanaf 2018, maar ook in de natte winter van 2023-2024 aan het waterschap gevraagd om voor de toekomst klimaatrobuuste maatregelen te treffen voor het gebied. Dit is dus aanvullend op de natuurherstelopgave van de provincie. Het waterschap beoogt daarmee om alle functies in het gebied zo goed mogelijk te bedienen.

In de periode 2006-2013 heeft het waterschap samen met gebiedspartners een GGOR-studie uitgevoerd. In deze studie is met een grondwatermodel gekeken naar het gewenste grond en oppervlaktewaterregime (GGOR) per functie. Zo is er ook aandacht besteed aan natuurgebied Hagenbeek en het omliggende landbouwgebied. Uit de studie blijkt dat de kwaliteit en duurzaamheid van het gebied verbeterd kan worden door watergangen rondom Hagenbeek te verondiepen c.q. hoger te stuwen. Hierdoor zal de grondwaterinvloed (kwel) toenemen waardoor verzuring van de natuur wordt voorkomen, maar zorgt tevens voor een hogere grondwaterstand en grotere grondwatervoorraad voor het direct aangrenzende landbouwgebied ten tijde van droogte. Om het project te bewerkstelligen zijn er in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK 2022-2027) door de provincie met het waterschap afspraken gemaakt over de verdere uitwerking van de doorgerekende maatregelen.

Figuur 1 - Ligging projectgebied Hagenbeek

Projectdoelstellingen

Hoger doel

Project: 'Klimaatrobuuste Inrichting Hagenbeek' geeft invulling aan de wens om de natuur in Hagenbeek te versterken en uit te breiden.

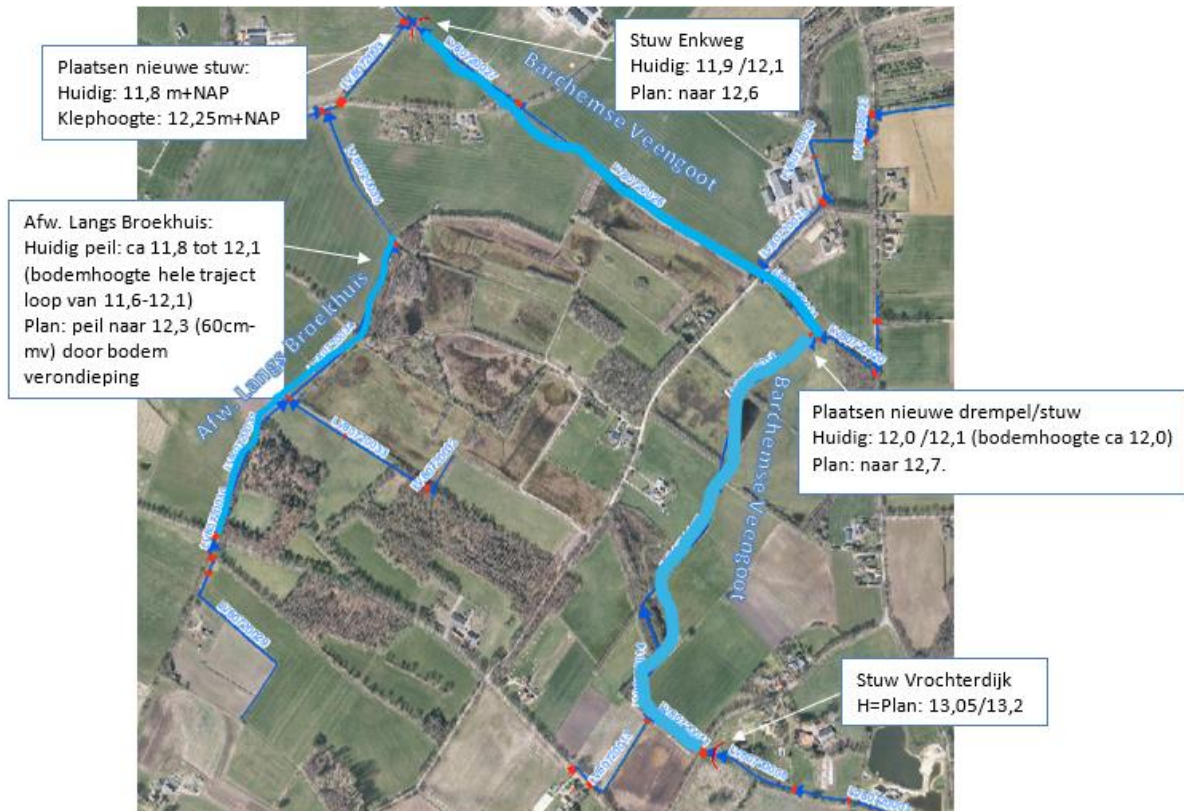
Projectdoel

Project: 'Klimaatrobuuste Inrichting Hagenbeek'

- zorgt voor een klimaatrobuust grondgebruik door herstel van het natuurlijke (grond)watersysteem.
- voert hydrologische aanpassingen in de waterhuishouding toe ten behoeve van de versterking van de bestaande natuur en de nieuwe te ontwikkelen natuur. De landbouw mag er niet op achtergaan en mogelijkheden tot verbeteringen kunnen worden onderzocht

Beoogde Maatregelen

Om de kwaliteit en duurzaamheid van het natuurgebied Hagenbeek te verbeteren, zullen de watergangen rondom Hagenbeek verondiept cq. hoger gestuwd worden. Hierdoor zal de grondwaterinvloed (kwel) toenemen waardoor verzuring wordt voorkomen. Onderstaande figuur, figuur 2, laat de inrichtingsmaatregelen in het leggerwatersysteem zien. In het natuurgebied zelf worden ook enkele kleine sloten aangepast.

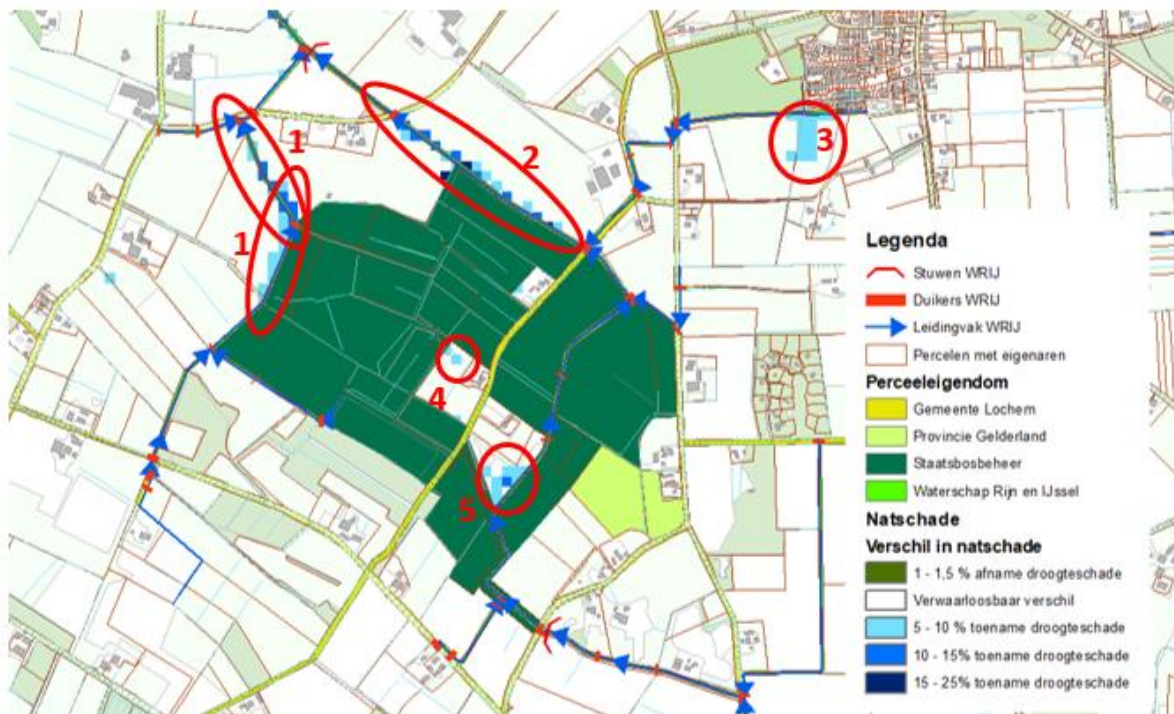
Figuur 2 - Inrichtingsmaatregelen

Resumé

- In de Barchemse Veengoot liggen meerdere stuwen. Stuw Vrochterdijk is hydrologisch gezien de bovenstroomse grens van het projectgebied, het stuwpeil hier blijft gelijk.
 - Het traject van stuw Vrochterdijk tot stuw Enkweg krijgt een hoger peil.
- De Barchemse Veengoot ten oosten van het natuurgebied wordt vergraven naar een slenk met accoladeprofiel.
 - Aan het einde van de slenk komt een nieuwe stuw/drempel. Het peil gaat hier ca 70cm omhoog.
- De Barchemse Veengoot ten noorden van natuurgebied Hagenbeek verandert qua profiel niet, wel gaat het peil omhoog. De stuw Enkweg krijgt een nieuw peil van 12,6 m+NAP, 50cm hoger dan het huidige hoge peil.
- De leggerwatergang Afwatering Langs Broekhuis, ten westen van het gebied Hagenbeek, krijgt een nieuw peil van 12,3 m+NAP.
 - Om dit te bereiken wordt in een deel van de beek de bodem verondiept en wordt er een nieuw stuw geplaatst.

Effecten

Om de effecten van de beoogde maatregelen in beeld te brengen is een analyse gedaan met de waterwijzer landbouw. Figuur 3 laat de totale berekende toename in beoogde natschade zien. Er zijn géén locaties waar er een afname in natschade is. Op onderstaande genummerde locaties zijn er beoogde effecten waarvoor mitigerende maatregelen benodigd zijn. Daarnaast moet er ook rekening gehouden worden met de bebouwing in het gebied.

Figuur 3 - berekende toename in beoogde natschade

Interpretatie effecten

De peilen van het oppervlaktewater stijgen, zowel in normale omstandigheden als bij weersextremen. Dit zal niet leiden tot norm overschrijdende inundatie op de omliggende landbouwpercelen. Ook de grondwaterstanden zullen stijgen als gevolg van de peilwijzigingen. Dit leidt niet tot een significante verandering in droogteschade in de zomer, wel zal er in het voorjaar langer water beschikbaar zijn voor de planten. Zoals aangegeven worden er op diverse locaties natschade berekend. Om deze schade te voorkomen zijn mitigerende maatregelen benodigd waarbij de voorkeur gevestigd is op het ophogen van de gronden (5, 10 of 15 cm).

Bebouwing

Als het grondwater stijgt, kan dit leiden tot schade aan gebouwen. Hiervoor moet het grondwater zodanig stijgen dat er bijvoorbeeld vocht in de kruipruimte komt wat in de woning kan optrekken. Veel kruipruimtes hebben een diepte van ca 60 à 70 cm onder maaiveld. Als de GHG zodanig stijgt dat deze boven de 70cm-maaiveld komt, kan er water in de kruipruimte komen te staan en vochtoverlast optreden. Om de woningen in beeld te krijgen zijn bouwkundige opnames gemaakt van de woningen in het gebied. De locaties voor bebouwingsonderzoek zijn op basis van de volgende criteria geselecteerd: de toekomstige grondwaterstand komt tot 90cm-maaiveld of hoger (20cm veiligheidsmarge t.a.v. modelonzekerheid) en de grondwaterstijging is ten minste 5cm is (een significante grondwaterstijging). Deze lijst met locaties is aan de hand van de gesprekken uit het veld en de gebiedskennis van het waterschap aangevuld met extra locaties.

Monitoringsnetwerk

Voor alle analyses wordt gebruik gemaakt van de peilbuizen van Waterschap en andere organisaties, zoals Staatsbosbeheer, Vitens en de provincie in en rondom het projectgebied. Deze peilbuizen, in combinatie met informatie over de ondergrond, zijn gebruikt voor het vastleggen van de nul-situatie en wat er nodig is. De oudste peilbuis van het Waterschap meet sinds 2004 (inmiddels 19 jaar, hierin zitten meerdere natte en droge jaren).

Voorafgaand het project is een monitoringsplan ontwikkeld. Het doel van het monitoringsplan is om inzicht te krijgen in het verloop van de (veranderende) grondwaterstanden door de effecten van de genomen maatregelen. Hiervoor is een meetnet opgezet welke minimaal 5 jaar na uitvoering van de maatregelen beheerd en onderhouden wordt. Voor dit meetnet zijn in 2022-2023 door het waterschap extra peilbuizen geplaatst. Deze peilbuizen zijn onder andere geplaatst bij woningen omdat deze gevoelig kunnen zijn voor vernatting. Daarnaast zijn er peilbuizen geplaatst in agrarische gebieden waar de grondwaterstand zal stijgen en op de rand van het beïnvloedingsgebied (> 5 cm GHG verandering). Ook is er een referentie-peilbuis buiten het beïnvloedingsgebied van de maatregelen.

De monitoring is gestart om zo ook de nul-situatie goed in beeld te brengen. Het meetnet is zichtbaar op de website <https://waterdata.wrij.nl>.

Rekening houdend met de belangen

De uitvoering van het project kan de belangen raken van grondeigenaren, grondgebruikers en bewoners in en rondom het projectgebied. De inrichtingsmaatregelen zijn voornamelijk op gronden van de Staatsbosbeheer en het waterschap waarbij de effecten rijken tot aan onze directe belanghebbende. De direct belanghebbende zijn (grond)eigenaren waarbij mitigerende maatregelen worden aangeboden aan het perceel en/of bebouwing.

Indirect belanghebbenden kunnen de effecten van de maatregelen merken in de vorm van bijvoorbeeld verandering in uitzicht en beleving. Het projectteam heeft meermaals met zowel de direct als de indirect belanghebbende gesproken.

In de voorbereiding en uitvoering van onder andere dit project past het waterschap de 'Ladder van Keereweer toe'. De toepassing van deze methode zorgt ervoor dat het waterschap inzet op samenwerking op basis van vrijwilligheid. Primair richt het waterschap zich op het voorkomen van nadelige gevolgen voor derden, onder andere door het treffen van compenserende maatregelen. Voor herstel en ontwikkeling van de natte natuur binnen de gebieden en de daarmee samenhangende grondverwerving geldt de Ladder van Keereweer als uitgangspunt:

1. Bescherming dubbelfunctie.
2. (her) Beoordelen fysieke uitvoerbaarheid ontwikkeling dubbelfunctie.
3. Zo veel mogelijk schade voorkomen door goede gebiedsindeling en kavelruil.
4. Ondervangen van schade door inrichtingsmaatregelen.
5. Compenseren schade voor middel van een vrijwillige overeenkomst (vooraf).
6. Vergoeding van schade bij onvrijwillig uitvoeren van maatregelen.

Beschrijving participatie

Overzicht van de georganiseerde participatie

Op vier manieren zijn de belanghebbenden betrokken bij het inrichtingsplan:

1. Individuele keukentafelgesprekken
 - Telefonische contactmomenten én mailwisselingen zijn hierbij niet inbegrepen
2. Informatiebijeenkomsten
3. Nieuwsbrieven
4. Website

Individuele keukentafelgesprekken

De belanghebbenden zijn ingedeeld in twee (2) categorieën.

Categorie: Direct belanghebbenden

- Effect beoogd, mitigerende maatregelen voorstelt
 - o Dit kan zowel bouwkundig als op het perceel zijn of een combinatie van deze twee.
- Géén effect beoogd, wel is hier een bouwkundige 0-meting uitgevoerd

De categorie direct belanghebbenden zijn allen individueel geïnformeerd over het project.

Categorie: Indirect belanghebbenden

- Wens tot ophoging
- Toelichting projectplan/ geïnteresseerd

NOTE: Vanwege de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) kunnen helaas niet onze belanghebbenden bij naam noemen in het participatieverslag.

Onze omgevingsmanager* heeft tussen 2022 en heden de volgende gesprekken gevoerd:

Tabel 1: Categorie: Direct belanghebbenden

Nr.	Belanghebbenden	Belang	Aantal gesprekken
1	Familie 1	Effect beoogd	3
2	Familie 2	Effect beoogd	2
3	Familie 3	Effect beoogd	5
4	Familie 4	Effect beoogd	8
5	Familie 5	Effect beoogd	6
6	Familie 6	Effect beoogd	7
7	Familie 7	Effect beoogd	5
8	Familie 8	Effect beoogd	4
9	Familie 9	Géén effect beoogd	5
10	Familie 10	Géén effect beoogd	3
11	Familie 11	Géén effect beoogd	4
12	Familie 12	Effect beoogd	4
13	Familie 13	Géén effect beoogd	2
14	Familie 14	Effect beoogd	4
15	Familie 15	Géén effect beoogd	4
16	Familie 16	Géén effect beoogd	4
17	Familie 17	Géén effect beoogd	4
18	Familie 18	Géén effect beoogd	2
19	Familie 19	Géén effect beoogd	2

20	Familie 20	Géén effect beoogd	5
21	Familie 21	Géén effect beoogd	4
22	Familie 22	Effect beoogd	3
23	Familie 23	Effect beoogd	2
24	Familie 24	Géén effect beoogd	2
25	Familie 25	Effect beoogd	2
26	Familie 26	Effect beoogd	1
27	Familie 27	Géén effect beoogd	4
28	Familie 28	Géén effect beoogd	1

* In enkele gevallen werd de omgevingsmanager ondersteund door een collega (adviseur hydrologie en of projectmanager).

Tabel 2: Categorie: Indirect belanghebbenden

Nr.	Belanghebbenden	Belang	Aantal gesprekken
1	Familie 1	Wens tot ophoging	5
2	Familie 2	Geïnteresseerd	4
3	Familie 3	Geïnteresseerd	1
4	Familie 4	Geïnteresseerd	3
5	Familie 5	Geïnteresseerd	1
6	Familie 6	Geïnteresseerd	1
7	Familie 7	Geïnteresseerd	2
8	Familie 8	Geïnteresseerd	2
9	Familie 9	Geïnteresseerd	1
10	Familie 10	Geïnteresseerd	3
11	Familie 11	Geïnteresseerd	3
12	Familie 12	Geïnteresseerd	1
13	Familie 13	Geïnteresseerd	1
14	Familie 14	Wens tot ophoging	2
15	Familie 15	Geïnteresseerd	1
16	Familie 16	Geïnteresseerd	1
17	Familie 17	Geïnteresseerd	1
18	Familie 18	Wens tot ophoging	0
19	Familie 19	Geïnteresseerd	0
20	Familie 20	Geïnteresseerd	0
21	Familie 21	Wens tot ophoging	2
22	Familie 22	Wens tot ophoging	2
23	Familie 23	Wens tot ophoging	0
24	Familie 24	Wens tot ophoging	0
25	Familie 25	Wens tot ophoging	3
26	Familie 26	Wens tot ophoging	1
27	Familie 27	Wens tot ophoging	0
28	Familie 28	Geïnteresseerd	1

* In enkele gevallen werd de omgevingsmanager ondersteund door een collega (adviseur hydrologie en of projectmanager).

Informatiebijeenkomsten

Waterschap Rijn en IJssel heeft diverse informatiebijeenkomsten georganiseerd bij Dorpshuis 't Onderschoer in Barchem. Deze informatiebijeenkomst heeft het waterschap samen met de provincie én Staatsbosbeheer georganiseerd en voor iedereen toegankelijk.

De informatiebijeenkomsten:

- 3 juli van 16.00 uur tot 20.30 uur
- 13 september 2023 van 16.00 uur tot 20.30 uur
- En komende 3 april 2024 vanaf 19.30 uur

Het plan is vanaf de eerste informatiebijeenkomst tot aan de laatste informatiebijeenkomst op hoofdlijnen hetzelfde gebleven, wel zijn er naar aanleiding daarvan verbeteringen doorgevoerd.

Nieuwsbrieven

Het waterschap heeft vijf (5) nieuwsbrieven naar alle (grond)eigenaren in en rondom het projectgebied van Hagenbeek verstuurd via de post en enkele via de mail. Deze nieuwsbrief is bedoeld om mensen te informeren over de ontwikkelingen op het gebied van natuur en water in en rond het natuurgebied Hagenbeek.

De eerste nieuwsbrief is in mei 2022 verschenen, de tweede in mei 2023, de derde in september 2023, de vierde november 2023, en de vijfde maart 2024.

Website

Op www.wrij.nl is een projectpagina voor het project ingericht (<https://www.wrij.nl/actueel/projecten/versterking-natuurgebied-hagenbeek>)

Op deze pagina staat het volgende:

- Wat doen we?
- Waarom doen we dit?
- Onze aanpak
- De planning
- Contact

Waterschap vindt het belangrijk dat de informatie op onze website duidelijk en begrijpelijk is. Ook als je geen hoge opleiding hebt gehad. Daarom zijn alle teksten in begrijpelijke taal geschreven. Dat leest voor iedereen fijner. Daarnaast houdt het waterschap zich aan de eisen van digitale toegankelijkheid en wordt dit regelmatig getoetst door externe bureaus.

Conclusie en vervolg

Conclusie

Het waterschap heeft de belanghebbenden in voldoende mate betrokken bij de totstandkoming van het inrichtingsplan. Dit doormiddel van één op één keukentafelgesprekken, informatiebijeenkomsten, nieuwsbrieven en de website. Voorafgaand en tijdens de terinzagelegging van de vergunningsaanvraag is het projectteam altijd bereikbaar voor nadere toelichting. Zowel individuele keukentafelgesprekken als in groepen. Daarnaast blijft er een omgevingsmanager verbonden aan het project.

Vervolg

De uitvoeringswerkzaamheden worden uiteraard nauw afgestemd met de eigenaren van de percelen waar maatregelen worden genomen. Voorafgaand aan de uitvoering zal eenieder geïnformeerd worden over de uitvoeringswerkzaamheden. Denk aan planning, werkroutes, grondtransport, geluidshinder en andere relevante zaken.

Daarnaast zoals aangegeven onder het hoofdstuk 'effecten' kop 'monitoringsnetwerk' is er een geheel monitoringsnetwerk beschikbaar. Het meetdoel en de informatiebehoefte is hierbij als volgt geformuleerd:

- Welke veranderingen zijn opgetreden in de hoge grondwaterstanden (GHG*) als gevolg van de natuurherstelmaatregelen buiten de natuurgebieden waarvoor vernatting gewenst is?
- Komen deze veranderingen overeen met de op voorhand geschatte veranderingen?

Deze vragen komen terug in de evaluatie die plaats vindt met de betrokken eigenaren gedurende een periode van vijf (5) jaar na uitvoering van de maatregelen. Indien uit de evaluatie een eventuele nadere controle blijkt dat onvoorziene veranderingen ontstaan, treden partijen in overleg over de aanpak daarvan.

Procedure (on)voorziene schade

Als gevolg van dit projectplan is geen financiële schade voorzien, die aan de uitvoering van het project in de weg staat, omdat alle voorziene schade wordt gemitigeerd door schade compenserende maatregelen of door een financiële vergoeding zoals overeengekomen in de vaststellingsovereenkomsten. Deze procedure loopt nog. Voor eventueel financieel nadeel, dat onverhoopt (onvoorzien) ontstaat als gevolg van de uitvoering van het projectplan, kan een benadeelde een beroep doen op artikel 7.14 van de Waterwet. Dit artikel bepaalt dat aan degene die als gevolg van de rechtmatige uitoefening van een taak of bevoegdheid in het kader van het waterbeheer schade lijdt of zal lijden, op zijn verzoek door het betrokken bestuursorgaan een vergoeding wordt toegekend, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende op andere wijze is verzekerd. Het verzoek tot vergoeding van de schade bevat een motivering en een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde schadevergoeding.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1